

УДК 338.2:658.15

Жадан К. О. – ст. гр. м1ФС

Бердянський державний педагогічний університет

МЕТОДИЧНІ АСПЕКТИ ПРОВЕДЕННЯ ОЦІНКИ ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

Науковий керівник: к. е. н., доцент Костенко Г. П.

Zhadan K.

Berdyansk State Pedagogical University

METHODOLOGICAL ASPECTS OF ASSESSING THE FINANCIAL SECURITY OF THE ENTERPRISE DURING MARITAL STATE

Supervisor: PhD in Economic Science, Associate Professor Kostenko G.

Ключові слова: фінансова безпека, підприємство, оцінка, макросередовище.

Keywords: financial security, enterprise, assessment, macro environment.

Розуміння сутності фінансової безпеки підприємства дає змогу виявити основні загрози нормальному функціонуванню підприємства. Як правило, найбільш неконтрольованими загрозами є зовнішні, оскільки їх прогнозування та виявлення не є можливим. Таким видом загроз фінансовій безпеці підприємства вважаються скуповування акцій, боргів підприємства небажаними партнерами, нестабільність економіки та неефективна економічна політика держави. Однак усі небезпеки та ризики фінансовій безпеці підприємства кратно підвищуються в умовах воєнного стану, внаслідок руйнівних впливів на державу та її ресурси.

У період воєнного стану фінансова безпека підприємств значно знижується внаслідок різноманіття факторів. Оголошення воєнного стану часто супроводжується політичною нестабільністю або громадськими заворушеннями, які можуть порушити нормальну роботу підприємства. Встановлені урядом обмеження та правила, спрямовані на підтримання контролю та порядку, можуть обмежити рух товарів і людей, порушити ланцюги поставок і перешкодити доступу до ринку, тим самим зменшуючи потоки доходів для підприємств.

Оскільки воєнний стан зазвичай передбачає посилення заходів безпеки та спостереження, що може призвести до посилення невизначеності та страху серед споживачів та інвесторів, ця невизначеність може призвести до зменшення споживчих витрат, небажання інвестувати та втечі капіталу, що негативно впливає на фінансову стабільність підприємств.

Загальновідомо, що стан бізнес-середовища визначає динаміку збільшення національного багатства та підвищення добробуту населення. Важливим методологічним підходом до оцінки ділового середовища країн через умови ведення бізнесу є Індекс легкості ведення бізнесу (оцінка ділового та інвестиційного клімату в економіках у всьому світі), який тривалий час проводить Група Світового банку. Зараз розробляється новий підхід до сприятливого ділового середовища (business enabling environment –BEE), який має включати набір вибраних індикаторів і ресурсів для користувачів, орієнтованих на покращення ділового середовища. Новий підхід дозволить оцінити регуляторне середовище для бізнесу в усьому світі.

За даними Міністерства економіки України, на 10 регіонів України, де ведуться бойові дії, припадає половина ВВП, де ключові позиції зайняли території Харківської, Київської областей і Маріуполя. Економічні втрати України важко оцінити, але вже зараз зрозуміло, що вони становитимуть від третини до половини ВВП, за іншими оцінками, сягатимуть понад 500 мільярдів доларів [1]. Стрімко скорочуються джерела наповнення бюджету та доходи від підприємницької діяльності, зростають видатки бюджету, видатки на соціальну підтримку населення, надання гуманітарної допомоги тощо [2].

За даними Hugs.fund, станом на 3.04.2022 р. в січні-квітні 2022 р. дефіцит бюджету України становив майже 147 млрд. грн. або близько \$5 млрд. У березні надходження до бюджету становили 103 млрд. грн., а в квітні – 76 млрд. грн. Основним джерелом наповнення державного бюджету є непрямі податки (ПДВ, акцизний збір, надходження від імпортного та експортного мита), внутрішні та зовнішні запозичення. Водночас на обслуговування державного боргу України у січні-квітні 2022 р. з державного бюджету було витрачено 135 млрд. грн.; за роки війни державний бюджет отримав 123 млрд. грн. із зовнішніх джерел, а також 144 млрд. грн. – від розміщення облігацій внутрішньої державної позики. Загальне накопичення державного боргу склало 267 млрд. грн. [3].

Згідно з дослідженням консалтингової компанії Advanter Group, станом на 13.04.2023 р. бізнес-середовище в Україні характеризувалося наступним чином: 21,6% підприємств повністю припинили роботу; 34,3% – майже призупинили свою діяльність; 19,1% – працюють частково; 10,6% – зменшили обсяг роботи. На фоні таких тенденцій слід зазначити, що 5,9% підприємств не змінили показників; 4,7% підприємств збільшили обсяги робіт; на 3,8% підприємств значно зріс обсяг. Опитування проводилося серед 276 підприємств та керівників малого та середнього бізнесу з початку війни до середини березня 2023 р. [4].

Отже, проблеми реструктуризації управління підприємствами потребують значної уваги та пошуку нових бізнес-моделей, адаптованих до кардинально нових вимог воєнного часу. Зміна партнерських відносин, нові умови конкуренції на внутрішньому та зовнішньому ринках суттєво змінюють умови ведення бізнесу в умовах воєнного стану. Загальна динаміка ділової активності підприємницьких структур в Україні під час війни стрімко змінилася навіть протягом одного місяця (березень-квітень 2023 р.). Ця інформація свідчить про те, що незважаючи на значне погіршення бізнес-середовища та руйнування внутрішньої кооперації під впливом військових дій, окупації окремих територій України, триває активний пошук механізмів протидії цим факторам на мікро-, мезо- та макроекономічному рівні, відповідної адаптації управління державою, територіями, підприємствами до нових викликів.

Література

1. International Monetary Fund (2022), "World economic outlook April 2022", available at: <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2022/04/19/world-economic-outlook-april-2022>.
2. BBC News Ukraine (2022), The economic consequences of the war in Ukraine will be felt far beyond its borders [Ekonomichni naslidki viyny v Ukraini vidchuit daleko za ii megami], available at: <https://www.bbc.com/ukrainian/news60619288>.
3. HUGS investment company (LLC HUGS) (2022), 69th day of the "hot" genocide of the russian federation against Ukraine, May 3 Tuesday [69-y den "goriachego" GENOCIDA rf protiv Ukraini, 03 maya Vtornik], available at: <https://t.me/HugsFund/4834>.
4. Consulting company Advanter Group (2022), Research, available at: <https://advanter.ua/eng>.